

HE Ulog – sve kontraverze jednog projekta

28 July 2016

„Rok za izgradnju HE Ulog produžen do 2020. godine“ – Capital.ba). Uskoro će istekti sedam godina otkako je kompanija EFT-Group, po principu samoinicijativne ponude, dobila koncesiju za izgradnju HE Ulog na Neretvi, a nije se odmaklo dalje od pripremnih radova. Od samog početka projekat prati niz kontraverzi i pitanja koja ostaju bez valjanog odgovora.

„Evropski od gradnje pristupnih puteva bez ishodovane dokumentacije pa do tvrdnji investitora“ – da je ovo jedinstvena(?) hidroelektrana kod nas i u svijetu (sa visokom branom i akumulacijom) koja neće prouzrokovati bilo kakve nizvodne uticaje;

Na niz naših pitanja postavljenih u vezi uticaja ove elektrane na životnu sredinu investitor je ponavljao tvrdnju „da će projekat biti realizovan uz primjenu visokih evropskih standarda“. I evo protiv i ova godina od javne rasprave o Studiji uticaja na životnu sredinu HE Ulog kada nas je investitor „ubijedio“ da negativnih nizvodnih uticaja neće biti, valjda zbog primjene visokih EU standarda. Svašta nam je tom prilikom rečeno osim činjenice da je izvedbeni projekat elektrane urađen bez valjanih geoloških ispitivanja na lokaciji za koju se već decenijama zna da je geološki veoma nestabilna. I tek kada su zbog odrona i klizišta počeli ginuti radnici koncesionar (investitor) je prihvatio činjenicu da su „zbog izuzetno složenih geoloških uslova radovi obustavljeni, te da se prišlo geološkim ispitivanjima zbog kojih se mora intervenirati značajnim izmjenama u projektu“.

Pune tri godine je gradilište HE Ulog napušteno. U izvještaju Komisije za koncesije za 2014. g. podnesene Narodnoj Skupštini RS prezentirana je činjenica o obustavi radova zbog „složenih geoloških uslova“. Također je rečeno da će se preprojektovanje završiti do juna 2015. g. Protekao je i juni 2016. g. a javnost nema saznanja o tome da li je preprojektovanje završeno. Istina, u februaru 2016. g. za portal capital.ba direktor projekta HE Ulog - S. Prokić daje izjavu „da je zastoj učen, da se od projekta ne odustaje i da se izgradnja nastavlja u ovoj godini“. Direktor je priznao da će doći do znatnijih izmjena u lokacijama objekata HE Ulog: brana je pomjerena za 80 m nizvodno, pravac i trasa derivacionog tunela je izmjenjena, a lokacija strojare neće biti izmjenjena.

Nova vijest o HE Ulog objavljena je 13.06.2016. g. sa naslovom: „Rok za izgradnju HE Ulog produžen do 2020. godine“. Nadležno ministarstvo Vlade RS konstatuje obustavu radova zbog složenih geoloških uslova te da se zbog tih problema rok za završetak radova pomjera za 2020. g. U navedenom tekstu se daju podaci o projektu, o investiciji, o ugovoru sa kineskom kompanijom „Sinohydro“ (po sistemu „ključ u ruke“), o mogućem zapošljavanju i dr.

Monitoring koji vrši Udruženje Zeleni Neretva daje sasvim drugu sliku ovog projekta: radilište je napušteno, demontirani i uklonjeni uređaji i aparati, klizišta i odroni obrušavaju izgrađene puteve i zatrpavaju korito Neretve. I dalje ostaju brojna pitanja bez odgovora, a nova se množe:

- Da li je i poslije sedam godina koncesija neupitna?
 - Da li su se „složeni geološki uslovi“ naknadno pojavili ili su oni postojali i prije projektovanja, odnosno početka radova?
 - Ko je odgovoran za ogromne iskopane količine materijala koje su praktično zatrpale korito Neretve i čine to prilikom svake veće padavine?
 - Ko će biti odgovoran ukoliko se zbog „složenih geoloških uslova“ na napuštenom gradilištu dogode veći odroni i time izazovu katastrofalne posljedice nizvodno u vidu plavnog vala (slične stvari su se već događale na ovom terenu)?
 - Ako se brana pomjera 80 metara nizvodno, a kota uspora ostaje ista (641,00 m.n.m) da li to znači višinu branu i veću akumulaciju?
 - Da li su izmjene u projektu takve da zahtjevaju ponavljanje procedura u dobijanju potrebnih dozvola (građevinska, ekološka)?
 - Da li i koliko sve to poskupljuje projekat i mijenja li to Studiju ekonomske opravdanosti?
 - Kako će ugovor sa kineskom kompanijom (po sistemu ključ u ruke) omogućiti zapošljavanje domaćih radne snage?
 - Kako će kineska kompanija osigurati „najvišim evropskim standardima“, s obzirom da joj je ovo prvi hidroenergetski posao u Evropi?
 - Da li je sve ovo što se godinama događa sa projektom HE Ulog u skladu sa postojećim domaćim zakonima, odnosno sa „najvišim evropskim ekološkim standardima“?
- I na kraju moramo da istaknemo da je prilično žalosno da ovakva pitanja postavlja jedna nevladina organizacija, pored silnih postojećih nadležnih institucija.